

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. De Matrimonii invalidi redintegratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

SECTIO IV.

DE

REDINTEGRATIONE MATRIMONII,
EJUSQUE DISSOLUBILITATE.

CAPUT I.

De matrimonii invalidi redintegratione.

Ex allatis haecenus impedimentis facile constat, matrimonium variis subinde modis vel illicitum, vel invalidum posse evadere; primum praestant impedimenta, quae impediunt: alterum impedimenta, quae dirimunt. Cum autem & publica utilitas, & Ecclesiae pia intentio eo collimet, ut matrimonia a fidelibus non solum valide, & licite ineantur, sed etiam ut juste & legitime inita continerentur, hinc etiam sanctissima mater Ecclesia, ut tam bono publico communis, quam bono privato conscientiae prospiciat, clementiam suam in eo vel maxime ostendit, quod cujusvis generis impedimenta, quae vel illicitum, vel nullum reddunt conjugium, tollere non dedignerentur; hunc in finem dispensationis gratiam recte petentibus elargitur: praeterea varios etiam modos, quibus matrimonium ex defectu quodam invalidum redintegraretur, subministrat.

Circa dispensationem impedimentorum dirimentium cum primis certum est, Romanum Pontificem, non in omnibus posse dispensare; dantur enim ex illis quædam, quæ juris naturalis sunt: in jure autem naturali humana potestas proprie dispensare nequit. Certum pariter est, quod in aliis, quæ sunt juris Ecclesiastici, Papa, tamquam supremum Ecclesiæ caput potestatis ordinaria solus possit dispensare; illius enim solius est dispensare, cujus solius est legem condere: sic etiam Tridentina Synodus Sess. 24. can. 3. statuit. Nihilominus ut etiam in his posterioris generis impedimentis summus Pontifex licet dispense, subesse debet gravis causa: dispensationes enim esse legum vulnera nemo ignorat.

Dicitur autem fuit, quod *Pontifex solus potestate ordinaria* in impedimentis dirimentibus possit dispensare; Doctores siquidem communiter, & prudenter existimant, quod in aliquo casu extraordinario Episcopus, tamquam specialiter a summa sede delegatus dispensare possit: præterea consuetudo sic dispensandi jam pridem invaluit. Primus casus, in quo Episcopus veluti specialiter delegatus dispensare potest, videtur esse, quando impedimentum animadvertitur, antequam matrimonium contrahatur; at tamen tales circumstantiæ urgeant, ut absque gravi infamiæ nota, vel gravi scandali periculo, vel aliquo alio gravi incommodo moraliter certo nuptiarum celebratio tamdiu differri nequeat, quousque legitima dispensatio sit obtenta: non enim apparet credibile, quod in hujusmodi

modi circumstantiis summus Pontifex dispensationem sibi reservare velit (a), utpote cum talis reservatio non in ædificationem, sed in destructionem fidelium redundaret.

Alter casus, in quo Episcopo delegata videtur dispensandi potestas, habetur, quando de matrimonio jam celebrato publice constat; impedimentum vero inter conjuges, qui ambo, vel unus saltem, bona fide contraxerant, occultum est, ita quidem, ut nec conjuges sine gravi infamia, gravi scandalo, alteriusve gravis mali evidente periculo amplius separari possint, nec recursus propter certas circumstantias ad Papam, aut ejus legatum moraliter possibilis sit: in hoc sane casu Pontifex omnino irrationabiliter invitus esset circa dispensationem ab Ordinario indulgendam. Papa enimvero ignorare nequit, hanc opinionem & a Theologis doceri, & ab Episcopis in praxim deduci: cum ergo nec sententiæ isti, nec praxi illius contradicat, huic doctrinæ silentio suo subscribere censetur (b).

Com-

(a) Benedictus XIV. in suo nunquam satis laudando opere de Synodo dioecesana lib. 7. cap. 31. fol. 572. ad propositum nostrum ita scribit: *Præsumendum est, summum Pontificem delegare Episcopo potestatem dispensandi, quam requisitus, ei certe non esset denegaturus.*

(b) Alter hic casus procedit de conjugibus, quorum alter saltem bona fide contraxerit; nam si utraque pars mala fide contraxisset, aut tametli impedimentum ignorarent, denunciations ad matrimonium prærequisitas sine licentia omisissent,

Complures equidem casus hi loci afferri possent: attamen regula generalis esto, toties Episcopo dispensandi facultatem abjudicari non posse, quoties vel de impedimentis occultis, vel de accessu ad Pontificem moraliter impossibili, vel denique de morali certitudine gravium inconvenientium ex dilatione prævisorum agitur in talibus siquidem circumstantiis pro Episcopo potestate stat inconcussa præsumptio.

Legitimas dispensandi in impedimentis dirimentibus causas nonnulli auctores tribuunt in duas classes; prima continet illas, quæ ex se graves, & sufficientes sunt: altera eas refert, quas ut graves, & obtinendæ dispensationi proportionatas causas stylus Romanæ curiæ describit. Primi generis causæ comunitè allegantur sequentes. 1. Reconciliatio familiarum inter se valde ac diu discordantium. 2. Difficultas maxima intra regionem sponsum vel sponsam aqualem inveniendi. 3. Propagatio familiæ illustri intra eundem sanguinem. 4. Conservatio ampliarum Ditionum, ingentiumque opum in eadem prosapia. 5. Insigne promeritum de Ecclesia. 6. Grandis oblatio pecuniarum ad aliquod opus valde pium erogandarum. 7. Eradicatio infamiæ, seu magni scandali.

---

plures Theologi putant, recurrendum esse ad Pontificem, & veram in hac hypothese manere reservationem; sicut enim fundate conicitur, Pontificem in casu bonæ fidei saltem unius ex contrahentibus annuere, ita prudenter creditur, quorundam fraudi & iniquitati eundem non favere.

Ex hisce quidem causis aperte colligi potest, quod circa impedimenta matrimonii facilius cum Nobilibus, ac opulentis dispensari soleat, quam cum pauperibus: hoc tamen vitio acceptionis personarum nequaquam vertendum est; hæc namque dispensandi facilitas non præcise ex tali vel tali statu hominum, sed ex gravi motivo oritur, eoquod nimirum ipsi Ecclesiæ quam plurimum expediat, habere personas hujusmodi erga se bene affectas, ex quarum insigni favore non modicas ad Dei gloriam utilitates procurare solet: præterea bono publico, etiam civili summopere prodesse censetur, si divitiæ in illustri quodam stemmate conferrentur, nec in plures familias dispergantur, quarum nulla deinceps valeat tanta in publicis necessitatibus bono communi subsidia elargiri.

Causæ secundi generis enarrantur istæ. 1. Si inter Oratores dispensationem super gradus consanguinitatis petentes copula intercesserit, quæ si habita fuerit ex intentione dispensationis eo facilius obtinendæ, id exprimi debet; quia tunc dispensatio difficilius conceditur, & gravior pœnitentia imponitur: quod si vero hæc circumstantia omittatur, dispensatio est invalida. 2. Si sit vehemens suspicio copulæ ex nimia familiaritate inter Oratores. 3. Est ætas puellæ excedens vigesimum quartum annum, & hæc de causa manentis innuptæ. 4. Angustia loci, qualis in pagis, parvisque oppidis habetur, ubi incolæ fere omnes inter se vinculo consanguinitatis, aut affinitatis alligantur. 5. Periculum hæreseos in

Vicinia Hæreticorum. Ex his ergo quinque causis una plerumque in petitione dispensationis exprimitur; si tamen his prætermisissis exprimitur aliæ, & Papa in dispensatione, omisissis causis, quæ expressæ fuerant, unam ex quinque elatis exprimat; idcirco dispensatio invalida non est, sed præsumitur, quod licet causa ab Ore rore intimata sit iudicata sufficiens, exinde in dispensatione non sit allegata, quia non est de stylo curiæ: tamen si proin causa in rescripto dispensationis expressa non subsisteret, valida nihilominus dispensatio foret, dummodo causa in petitione expressa subsistat (a).

Circa modum redintegrandi matrimonia, quæ occurrente impedimento dirimente invalide sunt celebrata.

(a) Plura, circa dispensationem, ut licita sit ac valida, in tractatu de legibus pertractari solent; hic loci adhuc breviter quædam sedulo notanda restant: 1. Ad valorem dispensationis præcipue circa impedimenta requiritur, ut motivum & verum sit, & adhuc, dum dispensatio obtinetur, subsistat. 2. Ut in petitione nihil eorum omittatur, quæ vel a jure vel a curiæ scriptis postulatur. 3. Ut nihil retineatur, propter quod dispensatio aut nullo, aut nonnisi limitato modo concederetur; hinc non solum gradus consanguinitatis aut affinitatis, sed & copula, si qua præcessit, exprimenda est; dein si matrimonium sit attentatum aut omnino jam contractum, & denunciations factæ, vel omisissæ: denique plura forte ejusdem vel diversæ rationis impedimenta Oratores ligent. Plurimæ equidem dantur dispensationes: ast raro reapse validæ, vel omnino licitæ inveniantur.

celebrata, plurimæ, eæque graves admodum difficultates sese ingerunt, his ut, quantum fieri potest, satisfiat, sequentem tradimus doctrinam. *1mo.* Si matrimonio jam contracto impedimentum obstat, quod & ex se occultum est, & nulli manifestationis periculo subjacet, ad illud redintegrandum, omiſſa omni ſolemnitate, ſufficit, ut ſublato impedimento inter conjuges conſenſus renovetur; Tridentina etenim lex ex una parte caſum hunc non comprehendit, & ex altera parte non obſtante hoc caſu finem ſuum conſequitur, qui eſt, ut de celebrato matrimonio publice conſtet: iſtud autem reapse conſtat, quando defectus eſt occultus, ita, ut non poſſint, viventibus illis conjugibus aliæ nuptiæ contrahi. Aſt ſi impedimentum aut ex ſe notorium, aut proximo revelationis discrimini obnoxium ſit, tunc ſane conſenſus horum conjugatorum coram Parocho & teſtibus renovari debet; lex namque præfati Concilii non alio modo ſuum intentum in caſu propoſito fortiri poſſet, eoquod valor matrimonii publice & ſufficienter non probaretur: quia probato ſemel impedimento alter conjux, ſi revalidatio tantum occulte fieret, a novo ineundo matrimonio impediri nequiret.

2do. Si matrimonium, antea ſolemniter celebratum, ex defectu veri conſenſus in utroque conjuge fuit invalidum, tunc uterque conjux novum conſenſum libere præſtare, eumque ſigno exteriori invicem manifeſtare debet; ſi vero ex defectu veri conſenſus in uno conjugum invalidum fuerit, juxta S. Thomam *quæſt. 47.*
Sup.

Supplem. art. 4. S. Bonaventuram, Sotum, Navarrum, & Paludanum, ad illud revalidandum sufficit, si ille, qui sine vero consensu contrahens, signo quodam exteriori consensum manifestet, maritali saltem affectu copulam petendo: in altero autem conjugum nec notitia de tali defectu, nec renovatio consensus requiritur, eoquod consensus verus a parte inscia, & ex se legitime contrahente præstitus, adhuc habitualiter seu moraliter perseverare præsupponatur. Nec obstat, quod incertum sit, an pars altera consensus suum sub eo tempore non revocavit: si enim conjugaliter vixerint, tamdiu consensus datus perseverare jure præsumitur, quamdiu eundem fuisse retractatum certo non constat. Nihilominus nemo ambigit, & tutius, & melius esse, si ejusmodi conjux, qui ex defectu veri consensus nulliter contraxit, cauta dexteritate procuret, ut etiam pars impedimenti ignara consensus retractaret, dummodo periculum absit, ne de non præstito consensu suspicionem moveat, & exinde separatio, quæ scandalum pariat, oriatur.

3tio. Si matrimonium ex quovis alio impedimento dirimente nullum sit, ad hoc ut redintegretur, plura requiruntur. 1. Petenda est dispensatio. 2. Priusquam hæc obtineatur, pars nullitatis conscia nullo modo reddat debitum, & multo minus petat, cum revera non sint conjuges. 3. Uterque conjux novum consensum præstare, eumque signo exteriori exprimere debet, cum anterior utriusque consensus fuerit nullus, utpote inter personas ad contrahendum he-

hendum inhabiles; præterea in referipto dispensationis semper referuntur verba isthæc: *Ut conjux de nullitate prioris consensus certioretur, sed ita caute, ut latoris delictum nusquam detegatur.* Ratio autem hujus faciendæ manifestationis est; quia alioquin pars impedimenti inscia, novum consensum non eliceret, sed ratificaret ab initio datum, qui, cum nullus fuerit, ratificari nequit: igitur certior reddi debet, & quod prior consensus nullus fuerit, & quod propterea novus sit præstandus.

In ejusmodi casu, ubi inter conjuges mutuus, isque fervidus persistit amor, circa reparandum ab utraque parte consensum, non magna admodum difficultas habetur; ast ubi conjugalibus affectus vel numquam vehemens fuit, vel a longo jam tempore refriguit, tunc certe renovandi consensus modus se prodit intricatissimus: varios equidem modos solvendi nodum hunc gordium Theologi subministrant, attamen res tanta sagacitate est pertractanda, ut nec crimen detegatur, nec scandala separationis exurgant. Cum vero hæc, & alia gravissima mala vix ac ne vix in hypothesi, amoris conjugalibus mutuo extincti præcaveri possint, hinc si id genus conjugati ob invincibilem impedimenti ignorantiam in bona fide cohabitent, & aliunde mala plurima prudenter omnino timeantur, Confessarii nullitatem matrimonii propalare caveant, & ad majora mala evitanda tales uxoratos in bona fide relinquunt; si vero ignorantia invincibilis circa impedimentum non adsit, ex ipsis conjugum circumstantiis

ma-

matura discretionē modum restaurandi consensus, & manifestandæ nullitatis Confessores expiscari fatagant: modum sufficientem si non inveniunt, rem Deo precibus comendent, & Ordinarium, vel ejus generalem Vicarium, vel viros doctos consulant (a).

CAPUT II.

De dissolubilitate matrimonii consummati.

Matrimonium consummatum, si & licite & valide initum fuerit, jure naturali esse indissolubile, cum Doctore Angelico *Supplem. quæst. 67. art. 2.* universa Theologorum corona docet: solutio enim ipsius repugnat divinæ institutioni, cum institutum sit ad significandam Christi cum Ecclesia unionem: hæc autem omnino indissolubilis est. Repugnat pariter ista solutio finibus matrimonii, legitimæ videlicet prolis susceptioni, convenienti ejusdem educationi, & fidei conjugum ipsorum conjunctioni. Matrimonium hoc non minus jure divino esse indissolubile, indicant illa Christi verba, quæ *cap. 19. Matthæi* leguntur.

(a) Si umquam, in his certe difficilimis casibus cautissime procedendum, nec proprio, licet docto, & perito, judicio facile fidendum: ubi enim summi, iique in disciplinis Theologicis versatissimi Viri difficultatem prorsus arduam fatentur, qua fronte illi, qui tribus vel quatuor annis Theologiæ addiscendæ operam navarunt, in danda resolutione aut faciles, aut perveraces se ostendere præsumunt, ubi & propria & penitentis æterna salus tam graviter periclitatur?